

Gebruikersgids Toolbox Schooluitval

Situering

Het project 'Samen tegen Schooluitval' heeft bestaande kennis, materialen en praktijkervaringen rond vroegtijdig schoolverlaten (VSV) samengebracht en verder uitgebouwd.

Via een literatuurstudie, inventarisatie van materialen en analyse van goede praktijken, werd een mindmap ontwikkeld die verschillende invalshoeken en onderzoeksinzichten bundelt. Deze mindmap werd samen met partners uit het onderwijsveld en externe organisaties verfijnd tot een **wetenschappelijk onderbouwde en breed gedragen visual**, die als praktische leidraad kan dienen voor onderwijsactoren bij de preventieve benadering tegen en aanpak van schooluitval.

In de visual staan **zes thematische invalshoeken centraal**. Vanuit elk thema vertrekken vertakkingen naar **subthema's en meer concrete onderwerpen**. Elk thema en bijhorende vertakkingen kregen een kleur. **De kleurcodes** geven een indicatie van de thematische focus. (bv. risico's, bescherming, context, doelgroep), en sommige onderwerpen staan bewust op de **overgang tussen kleuren om hun dubbelzinnige of contextafhankelijke rol te tonen**. Dit is het geval binnen het domein risicofactoren waar je een kleurverloop van oranje naar groen bij sommige thema's ziet. Deze overgang is bewust gekozen en benadrukt dat bepaalde factoren niet louter risicovol zijn, maar – mits juiste ondersteuning of aanpak – ook een beschermende rol kunnen vervullen.

De kleurcodes werden opgenomen in de ontwikkeling van de toolbox. De onderwerpen die op de visual op de overgang tussen kleurcodes staan met name risicofactoren en beschermende factoren, worden in de toolbox **aan elkaar gelinkt** zodat er vanuit éénzelfde onderwerp efficiënt van het ene aspect naar het ander kan genavigeerd worden.

Via de ontwikkeling van de toolbox willen we **achtergrondinformatie en onderzoeksinzichten, materialen en inspirerende praktijken aanleveren voor elk thema en subthema's van de visual**.

Met de toolbox willen we een **kennis- en inspiratieplatform** aanbieden voor

- CLB-teams,
- schoolteams (directies, leerkrachten, zorgcoördinatoren, leerlingbegeleiding),
- beleidsmakers en onderwijsprofessionals,
- lokale overlegplatformen,
- partners uit welzijn en werk.

Met de toolbox herken je sneller signalen van vroegtijdig schoolverlaten, bouw je aan een gerichte aanpak en versterk je de samenwerking tussen scholen, CLB's en partners. De toolbox helpt risico's te detecteren, kansen te grijpen en jongeren te ondersteunen op hun weg naar een kwalificatie.

De toolbox als digitale omgeving opgebouwd rond 6 hoofdthema's

De toolbox is praktisch en wetenschappelijk onderbouwd: in deze digitale omgeving worden onderzoeksinzichten, praktijkvoorbeelden en ervaring uit het werkveld om schooluitval samen aan te pakken, gebundeld. Net zoals de visual vertrekken we vanuit 6 thematische invalshoeken.

1. Risicofactoren (rood)

De site belicht vijf belangrijke signalen die schooluitval kunnen voorspellen:

- afwezigheden,
- frequente schoolwissels,
- gedrag, houding en (de)motivatie,
- leerachterstand,
- taalachterstand binnen de anderstalige context.

2. Beschermende factoren (groen)

Naast risicofactoren worden factoren genoemd die schooluitval helpen voorkomen:

- bindingsperspectief,
- proactieve, brede basiszorg,
- monitoring en data-analyse,
- vroege detectie,
- beleid gericht op leerlingenbegeleiding.

3. Specifieke doelgroepen (geel)

We vestigen de aandacht op een aantal doelgroepen die extra ondersteuning en zorg vragen zoals bijv. in kader van inclusie, doelgroepen die een verhoogd risico op schooluitval vertonen zoals bijv. de leerlingen binnen arbeidsmarktfinaliteit en doelgroepen waar preventief kan ingezet worden zoals bijv. het kleuter- en basisonderwijs.

De doelgroepen die in de toolbox vermeld worden zijn:

- het basisonderwijs,
- het secundair onderwijs,
- het buitengewoon onderwijs,
- inclusie,
- schoolloze jongeren,
- jongeren in jeugdhulp.

4. Interactie tussen leerling en context

Schooluitval wordt niet geïsoleerd onderzocht maar altijd in relatie tot:

- het functioneren van de leerling,
- thuis- en leefomgeving,
- schoolcontext.

We baseren ons hier op het Prodia model.

5. Netwerkgericht werken

Netwerkgericht werken is een basisprincipe bij de benadering van schooluitval. Deze basisprincipe is zichtbaar in samenwerkingsthema's zoals partners, methodieken, leerlingbegeleiding, jeugdhulp, enzovoort. Het netwerkgericht werken loopt door meerdere hoofdthema's heen.

In de aparte rubriek bieden we een overzicht aan:

- partner met wie kan samengewerkt worden tegen schooluitval.
- basisprincipes van netwerkgericht werken.

6. Warme overdracht

Warme overdracht binnen de onderwijsloopbaan is een basisprincipe bij de benadering tot schooluitval. Factoren en acties worden toegelicht die belangrijk kunnen zijn bij overgangen, zoals:

- bij specifieke overgangsmomenten (scharniermomenten),
- na tucht,
- na ongekwalificeerde uitstroom.

Navigeren vanuit de homepage

U krijgt net zoals bij de visual een weergave van de verschillende thematische invalshoeken. Indien deze niet allemaal zichtbaar zijn, kan u uw beeld kleiner maken of via de muis het beeld verplaatsen.

Afhankelijk waar uw interesse naar uit gaat, klikt u op één van **de invalshoeken**. Daarbij komt een overzicht aan **subthema's en onderwerpen**. Wanneer u klikt op één van de subthema's **verlaat u de homepage**. Door op het kruisje rechts in beeld te klikken, keert u terug naar de homepage.

De informatie wordt steeds **op dezelfde manier** aangeleverd:

- We stellen eerst de waarom vraag, vb. waarom zijn afwezigheden een risicofactor, waarom is verbindend schoolklimaat een beschermende factor. Als antwoord op deze vraag leveren we een aantal wetenschappelijk onderbouwde inzichten en bieden we een overzicht aan relevante websites waarnaar doorgeklikt kan worden.
- Wie bieden een overzicht aan materialen ontwikkeld door:
 - de netwerken STS
 - de PLG's ankerfiguren STS
 - academici en onderzoeken
 - overheden zoals bijvoorbeeld de departementen onderwijs en welzijn
 - netwerkparters
 - onderwijspartners zoals hogescholen, universiteiten
 - ...
- We bieden een overzicht aan goede praktijken aangeleverd door het netwerk STS

De kleurcodes werden opgenomen in de ontwikkeling van de toolbox. Zolang u navigeert vanuit een bepaalde thematische invalshoek wordt het kleur van deze invalshoek behouden als achtergrond en tekstkleur, bijvoorbeeld bij de risicofactoren blijft uw achtergrond rood.

De onderwerpen die op de visual op de **overgang tussen kleurcodes** staan, zoals bij de risicofactoren en de beschermende factoren, worden in de toolbox **aan elkaar gelinkt** zodat er vanuit éénzelfde onderwerp efficiënt van het ene aspect naar het ander kan genavigeerd worden. Door de kleur van de achtergrond en tekst blijft het voor u zichtbaar vanuit welke invalshoek (curatieve of preventieve) u het thema benadert.

We maken ook **de link vanuit invalshoeken naar de specifieke doelgroep** zoals bijvoorbeeld bij taalachterstand wegens anderstaligheid waar de taalscreening bij kleuters toegelicht wordt, kan de link gemaakt worden naar de specifieke doelgroep ‘basisonderwijs’ om meer informatie rond kleuterparticipatie te vinden.

Het tabblad ‘Materialen’

Onder het tabblad *Materialen* staat een divers aanbod aan praktische tools, afgestemd op de verschillende hoofdthema’s. Deze materialen, die kunnen bekeken en gedownload worden, zijn overzichtelijk per rubriek gerangschikt volgens bestandsnaam, datum van publicatie.

De ‘zoekfunctie’ maakt het makkelijker om efficiënt specifieke documenten te vinden. De zoekfunctie bestaat enerzijds uit een zoekveld waarin je een zoekwoord kan typen en anderzijds uit een lijst aan te vinken categorieën.

Inzetbaarheid van de toolbox

1. Oriëntatie: ‘wat is schooluitval’

De toolbox beschikt over wetenschappelijk onderbouwde inzichten over het thema schooluitval. Deze inzichten zijn helpend om het thema breed te bekijken en gestructureerd te benaderen.

2. Interne reflectie in team, beleid en praktijk versterken

De toolbox kan een bron voor reflectie zijn door:

- het aanbieden van inzichten die aanleiding kunnen geven tot discussie,
- het aanbieden van goede praktijken en tools als inspiratie voor eigen praktijken,
- het aanbieden van hulpbronnen, overzicht aan bestaande ondersteuningsmogelijkheden en preventieve maatregelen.

3. Ter ondersteuning van samenwerking met externe partners

De toolbox levert informatie over netwerkgericht werken, de partnerschappen en netwerken die kunnen bijdragen tot het verminderen van schooluitval.

4. Als inspiratie voor gerichte acties tegen schooluitval en vroegtijdig schoolverlaten

De toolbox kan op verschillende manieren inspireren om gerichte acties tegen schooluitval op te zetten, door het aanbieden van gegevens, goede praktijken, aanbevelingen en praktische hulpmiddelen.

5. Bij vorming en professionalisering van collega's

Work in progress

Wanneer u navigeert op de website kan u de melding krijgen dat dit specifiek thema of onderwerp nog in ontwikkeling is. Via de nieuwsbrieven van de CLB's informeren we over de stand van zaken van deze thema's.

Om de toolbox up-to-date te houden en te kunnen tegemoet komen aan jullie verwachtingen vragen we jullie feedback maar ook om gekende goede praktijken te delen met ons.

Dit kan via: Annick.steyt@vrijclbnetwerk.be